

Undervisning med elever med IF – delaktighet och lärande

Specialpedagogikens dag, 11 mars 2026

Therese Lindahl, rådgivare och talesperson IF på SPSM
Karolina Fredriksson Erson, fil dr., Skolforskningsinstitutet

Översiktens författare:
Karolina Fredriksson Erson, Helena Roos, Daniel Östlund,
Alf Sjöblom och Lisa Jonsson

SKOL
FORSKNINGS
INSTITUTET

Undervisning med elever
med IF

– delaktighet och lärande

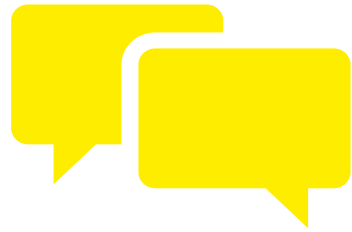
SYSTEMATISK FORSKNINGSSAMMANSTÄLLNING

Övergripande slutsats

Vår analys visar att det är interaktionens karaktär, med särskild betoning på lärarens kommunikativa kompetens och didaktiska handlingsförmåga, som är en grundläggande förutsättning för elevers delaktighet och lärande.

Resultatet aktualiserar en professionell utmaning: att undervisning med elever med IF vilar på en medveten och reflekterad praktik, där kommunikation inte enbart betraktas som ett redskap för undervisning, utan som den grundläggande struktur på vilken både elevers delaktighet och kunskapsutveckling vilar.

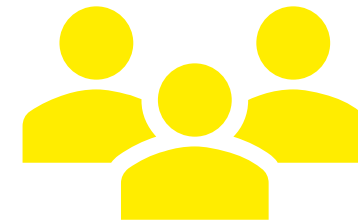
Kommunikationsmönster

Kommunikationsmönster

Vertikal kommunikation -
asymmetriskt

Horisontell kommunikation
jämbördigt

Elevers delaktighet

Aktivt deltagande
Passivt deltagande

Kommunikationsmönster i klassrummet

Kommunikationsmönster

EA: Vem är det som kommer där?
EA: En stor?
Bob: Cykel.
EA: Nähä så minsann, titta på bilden, vad är det?
EA: En stor?
Bob: Cykel (sägs snabbare).
EA: Vad är det som är där?
Bob: Buss.
EA: Buss ja, det var väl ingen cykel, det är en buss som kommer körandes.

Kommunikationsmönster

EA: Nu var det slut.
EA: Ska vi läsa en ny bok?
Bob: Thorleifs (sägs tystare, tar ögonkontakt med EA).
EA: Thorleif var hittar du dom? Spelar dom Thorleifs på radion? I traktorn (EA pekar på bokens framsida där det finns en bild på en traktor)
Bob: Eehh (sägs med skratt i rösten, riktar blicken mot EA)

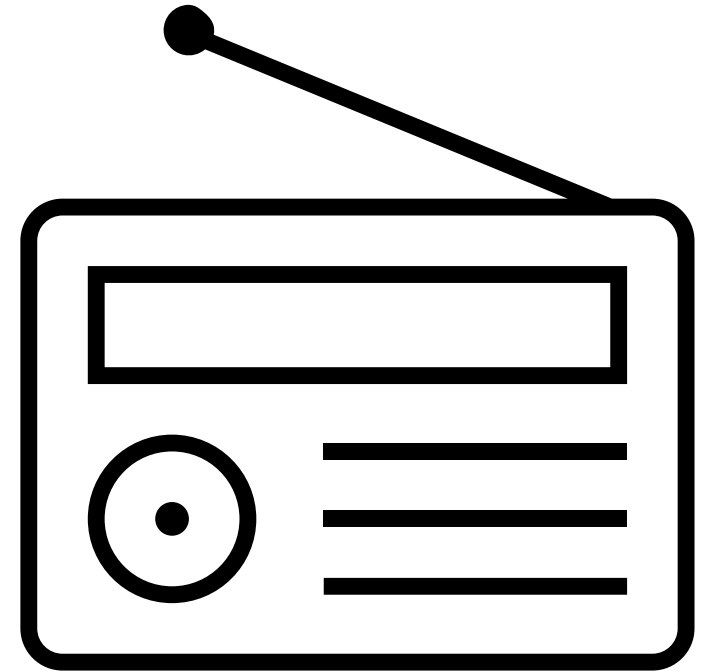
Kommunikationsmönster i olika samtal

Deltagare	Informella samtal	Formella samtal
Elever	Delaktighet och ömsesidigt utbyte. Egna kommunikationsidéer kan fullföljas. Kamratsamtal. Fantasi och kreativitet. Kommunikationsglädje.	Icke-språkliga uttryck uppmärksammas sällan. "Tränga" sig in i samtalet. Samtalsteman kan skilja sig från den vuxnas. Besvara vuxnas frågor. Anpassning till den vuxnas perspektiv.
Vuxen	Anpassning till barnets perspektiv. Stödjer och vidareutvecklar barnets initiativ och teman. Styr samtalet och blir uppgiftsinriktad om barnets språkliga aktivitet är liten.	Väljer samtalsämne, är uppgiftsinriktad och styr samtalet. Ställer frågor, ger uppmaningar och instruktioner, förväntar sig bestämda svar. Korrigerar och berömmar. Monologer.

Att förstå och bli förstådd

Mötes i gemensam förståelse
= komma i samklang

”ställa in rätt frekvens”

Stötta elevernas delaktighet och lärande

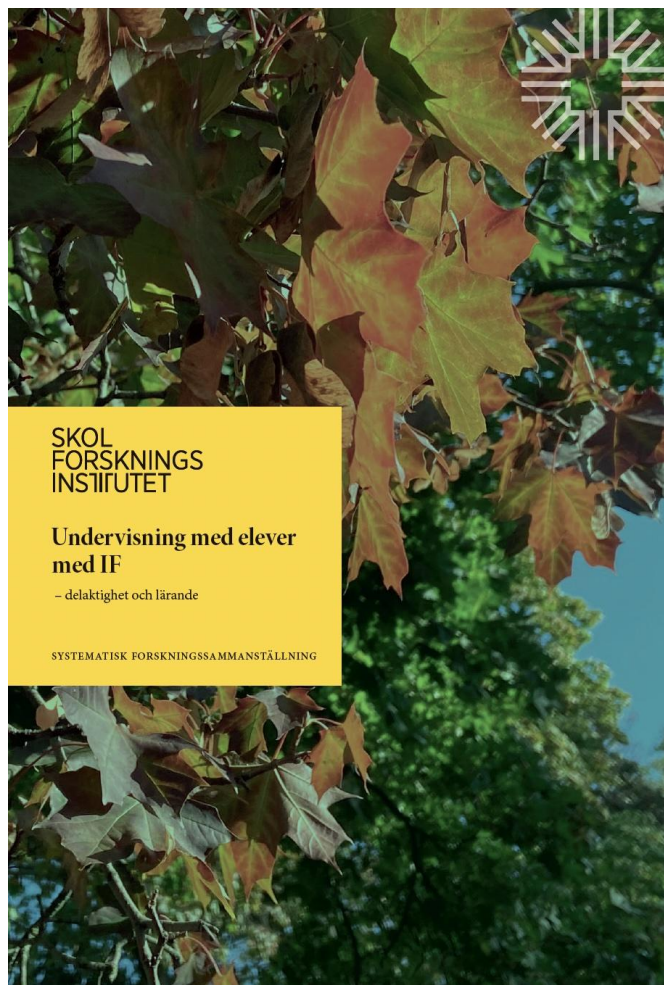
- Undervisningsstrategier
 - Ställa öppna frågor.
 - Kommentera, bekräfta och utveckla.
 - Modellera – visa hur man kan göra.
 - Förenkla och stötta visuellt.
 - Vardagsanknyta.
 - Tydliggöra syfte och mål.
 - Ge tid och utrymme.
 - Låta eleverna ta ledning.

Didaktisk handlingskompetens

- **Kunskap om undervisningsstrategier**
(t.ex. tydlig struktur, modellering, visuella stöd etc.)
- **Fingertoppskänsla** – ”agera klokt i stunden” att läsa av eleverna och situationen, och anpassa undervisningen därefter

Det handlar om att **balansera struktur och flexibilitet**

Ladda ner rapporten i PDF eller beställ den i tryckt format (kostnadsfritt)

(www.skolfi.se)